

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі Магілёўскага
аблвыканкама

С.А. Сыранкоў
«18» сакавіка 2019 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 28 сакавіка 2019 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

V клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Якой літары беларускага алфавіта пастаўлены помнік і дзе?

2. Запішыце 28 літару беларускага алфавіта?

3. Устаўце слова ў прыказку.

Старога _____ на мякіне не правядзеш.

4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “ежа”:

- грыбовішча;
- верашчака;
- кроква;
- аршын;
- праснак.

5. Адгадайце загадку.

Хоць ён побач ідзе, а рукамі не возьмеш.

Заданне 2. Выпішыце словы, у якіх колькасць літар і гукаў не супадае.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Дзеці, лаўка, аржаны, яблык, лью, перамога, п’ю, страва, варыянт, снег, малекула, здароўе, казка, зайка.

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары о, э, а. Вывядзіце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

р..монт		куп..	
р..партаж		шніц..ль	
ш..снаццаць		сальфеджы..	
ч..рствы		філ..	

ж..луд		шын..ль	
--------	--	---------	--

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5

Все дороги открыты перед тобой. Ты можешь летать выше облаков и водить быстроходные машины. Ты можешь учить детей в школе или строить удобные и красивые дома. Можешь управлять могучим трактором или даже играть на скрипке. Но кем бы ты ни стал, честно трудись для своей Родины.

(Из газеты «Зорька»)

Заданне 5. Вызначце род назоўнікаў і запішыце іх у адпаведны слупок табліцы.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Аловак, мітусня, вецце, цемрадзь, сабака, медаль, мыш, мазоль, гусь, дзверы.

Мужчынскі род	Жаночы род	Ніякі род	Род не вызначаецца

Заданне 6. Вызначце, якім членам сказа з'яўляецца выдзеленае слова (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Лес – жывая **вопратка** зямлі.
2. Позняя восень жоўтым дываном рассыпала **лісце**.
3. Усю ноч гула за **вёскай** малатарня.
4. На жарты не крыўдуй, **сын**.
5. Адзенне **бацькі** шылася з прывазных тканін.

Заданне 7. Выпішыце словы, будова якіх адпавядае наступнай схеме: прыстаўка + корань + суфікс + канчатак.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Узгорак, прыгарад, лясны, сасняк, паводка, безбілетны, бярозавы, перавяжу, пекар, жабка, пасылка, рыжык, скіслы.

слова	прыстаўка	корань	суфікс	канчатак
Напрыклад, падрыхтоўка	пад-	-рыхтоў-	-к-	-а

Заданне 8. Са слоў у дужках выберыце і падкрэсліце патрэбнае, каб утварыўся фразеалагізм.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

- 1.Вакол (рукі, нагі, пальца) абвесці.
2. (Муха, страказа, камар) носа не падточыць.
3. Замятаць (сляды, крокі).
4. (Ранняя, ранішняя) птушка.
- 5.Хоць (бручку, рэпу, моркву) сей.

Заданне 9. Устаноўце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Ужыванне слова або выразу ў пераносным значэнні. Узнікае на аснове выкарыстання мнагазначнасці слова, дапамагае аўтару стварыць вобраз і праз яго выявіць уласную ацэнку жыццёвых з'яў	1. Рыфма
Б. Мастацкае азначэнне, якое вобразна характарызуе прадмет, з'яву, чалавека	2. Страфа
В. У вершаваным творы частка тэксту, аб'яднаная агульнай думкай, інтанацыяй, рытмам, рыфмоўкай	3. Троп
Г. Перанясенне ўласцівасцей адной з'явы на іншую, чым-небудзь падобную да яе	4. Эпітэт
Д. Сугучнасць слоў або іх частак у канцы вершаваных радкоў	5. Метафара

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д....

Заданне 10. Закончы прыказку.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Няма лепшай вадзіцы _____.
2. Дзе гаспадар ходзіць _____.
3. Чужым розумам _____.
4. Новых сяброў набывай _____.
5. Найсмачнейшы хлеб _____.

ЗАТВЕРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі Магілёўскага
аблвыканкама

С.А.Сыранкоў

« 28 » сакавіка 2019 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 28 сакавіка 2019 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VI клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Як звалі бога грому і маланкі? _____
2. Запішыце раздзел лінгвістыкі, які вывучае прыметнік? _____
3. Які горад быў пабудаваны для Рагнеды і Ізяслава? _____
4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “музычныя інструменты”:
 - свісцёлка;
 - кларнет;
 - лыжкі;
 - невад;
 - фуганак.
5. Як называецца сугучнасць канчаткаў вершаваных радкоў? _____

Заданне 2. Выпішыце словы, у якіх вымаўленне і напісанне не супадае.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Таварыскі, кулямётчык, на рэчцы, хараство, мякчэйшы, бяшумна, ткацкі, няшчасны, адценне, людскі, брацтва, мякчэйшы.

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары і,ы,й. Вызначце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

вы...сці		над..шоў	
за..нелы		за..скрыцца	
аб..граць		контр..дзя	
суб..нспектар		дэз..нфармацыя	
супер..нтэлект		пед..нстытут	

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5

Ямщик был мужик громадного роста, крепкий, широкоплечий, настоящий гигант. Лицо его было как-то спокойно-угрюмо, с тем особенным отпечатком, какой кладёт обыкновенно засторелое сильное чувство или давно засевшая невесёлая дума. Глаза глядели ровно, упорно и мрачно.

(По В.Короленко)

Заданне 5. Дапішыце патрэбныя канчаткі прыметнікаў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Шэр... сабака	смачн... івасі
Кветкав... шампунь	невыносна... боль
Сін... чарніла	смачн... салата
Высок... насып	прыгож... апенька
Высок... таполя	цяжк... жыццё

Заданне 6. Вызначце, якім членам сказа з'яўляецца выдзеленае слова (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. **Абое**, змоўкшы, прыслухаліся, але сапраўды вакол было ціха.
2. Добры дзень, **суседзі**, будзем век сябрамі.
3. **Ездавыя** размахвалі лейцамі і пакрывалі на коней.
4. Маня кожны год сеяла ў агародчыку **краскі**.
5. У дзверы чуўся **тук-тук-тук**.

Заданне 7. Падкрэсліце дзеясловы, утвораныя суфіксальным спосабам.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Працаваць, накарміць, важнічаць, выкарыстоўваць, перадумаць, прыгажэць, гандляваць, абілеціць.

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам 'вока'.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
хоць вока выкалі	
кідацца ў вочы	
закрываць вочы на штосьці	
з вока на вока	
адвесці вочы	

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, В2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Умоўнае абазначэнне думкі, ідэі, перажывання, з’явы праз мастацкі вобраз, які нечым нагадвае іх	1. Параўнанне
Б. Кампазіцыйны прыём, пры якім два вобразы, чым-небудзь падобныя або процілеглыя, раскрываюцца ў супастаўленні, паралельна, у выглядзе разгорнутага параўнання	2. Гіпербала
В. Мастацкі прыём, калі нежывым, неадчушаўлёным прадметам і з’явам надаюцца ўласцівасці чалавека або жывых істот	3. Увасабленне
Г. Моцнае перавелічэнне ўласцівасцей, якасцей прадмета або з’явы з мэтай мастацкай выразнасці	4. Сімвал
Д. Мастацкі прыём, характарыстыка аднаго прадмета ці з’явы пры дапамозе яго супастаўлення з іншымі на аснове іх падабенства	5. Паралелізм

Адказ: А...; Б....; В....; Г....; Д.... .

Заданне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Аўтар верша “Вадзянік”– _____ .
2. Лёня Саўчанка і Грыша Міхневіч героі твора _____ .
3. Батлейка – гэта _____ .
4. Слова “Біблія” абазначае _____ .
5. Галоўным героем твора У.Бутрамеева “Славутая дачка Полацкай зямлі” з’яўляецца _____ .

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі Магілёўскага
аблвыканкама

С.А.Сыранкоў
«*С.А.*» сакавіка 2019 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 28 сакавіка 2019 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Укажыце назву стравы, якую гатаваў дзядзька Антось у паэме Я.Коласа “Новая зямля”.
2. На што паказвае марфема –ся дзеясловаў? _____
3. Якія грошы абяцаў заплаціць князь гусляру за песню ў паэме Я.Купалы “Курган”? _____
4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “мера”:
 - аршын;
 - гарнец;
 - кантычка;
 - карэц;
 - капа.
5. Растлумачце фразу ‘садзіць на пасад’. _____

Заданне 2. Падкрэсліце словы з фанетычным падаўжэннем зычных гукаў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Світанне, руіны, рассыпчаты, разналесце, насенне, паўдзённы, надрэчча,
двоеўладдзе, аддзяліць.

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары е, я.
Вызначце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім
слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

арнам.. <i>нт</i>		б.. <i>расцянка</i>	
н.. <i>вопытны</i>		б.. <i>змежны</i>	
п.. <i>нал</i>		дз.. <i>сяціна</i>	
с.. <i>мівугольнік</i>		м.. <i>тал</i>	
.. <i>чмень</i>		сп.. <i>вачка</i>	

Максимальная колькасць балаў – 5

(По О.О.Грачёвой)

[illegible]

Максимальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Якасныя	Адносныя	Прыналежныя

Максимальная кількість балів – 5 (1 бал – за кожний правильний адказ).

- Максимальная колькась балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Будавацца, маююць, прачытаўшы, вучышся, поні, прыгожая, бацькаў, па-летняму, грэлася, вывучаны, халодна.

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ‘галава’.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
Вылецець з галавы	
Павесіць галаву	
Галава садовая	
Садзіцца на галаву	
Адкруціць галаву	

Заданне 9. Устаноўце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Мастацка-публіцыстычны твор на актуальную тэму сучаснасці, у якім распавядаецца пра падзеі, што сапраўды здараліся ў жыцці, а персанажы маюць рэальных прататыпаў і выступаюць пад сваімі прозвішчамі	1. Рэквіем
Б. Урачыста-жалобны літаратурны або музычны твор, прысвечаны памяці загінуўшых	2. Балада
В. Невялікі верш казачна-фантастычнага, гераічнага ці легендарнага зместу з драматычна напружаным сюжэтам	3. Нарыс
Г. Невялікі, часцей вершаваны твор сатырычнага зместу з алегарычным сюжэтам і павучальнай канцоўкай	4. Паэма
Д. Вялікі вершаваны твор, у якім распавядаецца пра важныя падзеі і яркія характары, выяўляюцца глыбокія перажыванні аўтара і яго герояў	5. Байка

Адказ: А...; Б...; В...; Г...; Д....

Заданне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Аўтар твора “Незагойная рана” – _____.
2. Двухскладовая стапа з націскам на першым складзе называецца _____.
3. Галоўнай гераіняй твора З.Бядулі “На Каляды к сыну” з’яўляецца _____.
4. Прозвішча Апалінарыя Феакціставіча з апавядання І.Навуменкі “Настаўнік чарчэння” было _____.
5. Паводле міфаў Старажытнай Грэцыі першым музыкам быў _____.

ЗАТВЕРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі аблвыканкама Магілёўскага

С.А. Сыранкоў
«28» сакавіка 2019 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 28 сакавіка 2019 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VIII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Укажыце сімвал Бацькаўшчыны ў вершы М.Багдановіча “Слуцкія ткачыхі”.
2. Запішыце назоўнік **чалавек** у множным ліку _____
3. Да якога стылю адносіцца від жанру **рэпартаж**? _____
4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “**адзенне**”:
 - світка;
 - сярмага;
 - кажан;
 - гонта.
 - бурнос;
5. Адзначце, што абазначае эпітэт “**калінавы**” ў выразе “**калінавы мост**”, на якім герой беларускіх казак змагаецца са шматгаловым Змеем, ці Цмокам?
 - А) На матэрыял, з якога змайстраваны;
 - Б) Імя героя-пераможцы;
 - Г) Дрэвы, якія растуць побач;
 - В) Чырвоны колер;
 - Д) Чароўную сілу.

Заданне 2. Укажыце, якія гукі абазначаюць выдзеленыя літары.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

бязмен		футбол	
схема		знікнуць	
на дошцы		расчоска	
сшыць		на дарожцы	
аб’інець		айсберг	

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары о, а. Вывзначце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

м...хападобны	о	д...ўгачаканы	о
---------------	---	---------------	---

Заданне 7. Устанавіце адпаведнасць паміж словамі і іх марфамнай будовай.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Дачытаўшы	1. прыстаўка + корань + суфікс + суфікс + канчатак
Б. Бабулін	2. корань + суфікс + суфікс + суфікс + канчатак
В. Будуюцца	3. корань + суфікс + канчатак + постфікс
Г. Вучнёўства	4. прыстаўка + корань + суфікс + суфікс
Д. Супрацоўніца	5. корань + суфікс + суфікс + нулявы канчатак

Адказ: А...; Б....; В....; Г....; Д.....

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ‘рукі’.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
Залатыя рукі	
Распускаць рукі	
Апускаць рукі	
Рукі не падыхаюцца	
У адны рукі	

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. Васьмірадкавы верш, які часцей за ўсё пішацца пяцістопным або шасцістопным ямбам	1. Раманс
Б. Верш з 14 радкоў, напісаных ямбам	2. Ода
В. Урачысты, узнёслы верш, хвалебная песня ў гонар важнай падзеі, з’вы, асобы	3. Актава
Г. Невялікі лірычны верш напеўнага характару пра каханне	4. Санет
Д. Верш-роздум, у якім выяўляецца настрой смутку, журбы, меланхоліі	5. Элегія

Адказ: А...; Б....; В....; Г....; Д.....

Заданне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Твор У.Караткевіча “Паром на бурнай рацэ” расказвае пра гістарычныя падзеі _____.

2. У аповесці В.Быкава “Жураўліны крык” кандыдатам мастацтвазнаўства быў _____.

3. Твор Р.Барадуліна “Трэба дома бываць часцей” адносіцца да роду літаратуры _____.

4. Мульцік, Гастрыт, Ганна – героі твора А.Дударова – _____.

5. Рэфрэн – гэта _____.

да заданняў гарадскіх, раённых алімпіяд па вучэбных прадметах “Беларуская мова”
і “Беларуская літаратура”

Максимальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Мужчынскі род	Жаночы род	Ніякі род	Род вызначаецца
аловак	мітусня	вепце	
сабака	цемрадзь		дзверы
мазоль	мыш		
медаль	гусь		

Заданне 6. Вызначце, якім членам сказа з'яўляецца выдзеленае слова (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

- Лес – жывая вопратка зямлі. (Выказнік)
- Позняя восень жоўтым дываном рассыпала лісце. (Дапаўненне)
- Усю ноч гула за вёскай малатарня. (Акалічнасць)
- На жарты не крыўдуй, сын. (Зваротак, членам сказа не з'яўляецца)
- Адзенне бацькі шылася з прывазных тканін. (Азначэнне)

Заданне 7. Выпішыце словы, будова якіх адпавядае наступнай схеме: прыстаўка + корань + суфікс + канчатак.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

слова	прыстаўка	корань	суфікс	канчатак
Напрыклад, падрыхтоўка	пад-	-рыхтоў-	-к-	-а
узгорак	уз-	-гор-	-ак	□
паводка	па-	-вод-	-к-	-а
безбілетны	без-	-білет-	-н-	-ы
пасылка	па-	-сыл-	-к-	-а
скіслы	с-	-кіс-	-л-	-ы

Заданне 8. Са слоў у дужках выберыце і падкрэсліце патрэбнае, каб утварыўся фразеалагізм.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

- Вакол (рукі, нагі, пальца) абвесці.
- (Муха, страказа, камар) носа не падточыць.
- Замятаць (сляды, крокі).
- (Ранняя, ранішняя) птушка.
- Хоць (бручку, рэпу, моркву) сей.

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічб (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: А3; Б4.; В2.; Г5.; Д1

Заданне 10. Закончы прыказку.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

- Няма лепшай вадзіцы (як з роднай крыніцы).
- Дзе гаспадар ходзіць (там хлеб родзіць).
- Чужым розумам (жывы не будзеш).
- Новых сяброў набывай, (а старых не забывай).
- Найсмачнейшы хлеб (ад свёй працы).

ДАВЕДКА
да заданняў гарадскіх, раённых алімпіяд на вучэбных прадметах “Беларуская мова”
і “Беларуская літаратура”

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50

VI клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

6. Як звалі бога грому і маланкі? (Пярун)
7. Запішыце раздзел лінгвістыкі, які вывучае прыметнік? (Марфалогія)
8. Які горад быў пабудаваны для Рагнеды і Ізяслава? (Ізяслаў, цяпер – Заслаўе)
Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “музычныя інструменты”:
 - свістэлка;
 - кларнет;
 - лыжкі;
 - невад;
 - фугавак.
9. Як называецца сугучнасць канчаткаў вершаваных радкоў? (Рыфма).

Заданне 2. Выпішыце словы, у якіх вымаўленне і напісанне не супадае.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: кулямётчык, на рэчцы, бяшумня, адценне, людскі.

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары і,ы,й. Вызначце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

вы...сці	й	над...шоў	ы
за...нелы	і	за...скрыцца	і
аб...граць	ы	контр...дзя	і
суб...нспектар	ы	дэз...нфармацыя	ы
супер...нтэлект	і	пед...нстытут	і

Заданне 4. Напраўуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5

Прыкладны варыянт перакладу. Фурман (ямшчык) быў мужык велічэзнага росту, дужы, шыракаплечы, сапраўдны гігант. Твар яго быў якісьці спакойна-пануры, з тым асаблівым адбіткам, які накладае звычайнае застарэлае моцнае пачуццё обо даўно засялая невясёлая дума. Вочы глядзелі роўна, упарта і хмура (пахмурна, панура).

Заўвага! Пры правярцы задання варта ўлічваць арфаграфічныя, граматычныя і іншыя памылкі. За кожную з іх рэкамендуецца здымаць 0,1 бала.

Заданне 5. Дапішыце патрэбныя канчаткі прыметнікаў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Шэры сабака
кветкавы шампунь

сіняе чарніла
высокі насып

высокая таполя
смачная івасі
невыносны боль

смачная салата
прыгожая апенька
цяжкае жыццё

Заданне 6. Вызначце, якім членам сказа з’яўляецца выдзеленае слова (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

6. Абое, змоўкшы, прыслухаліся, але сапраўды вакол было ціха. (Дзейнік)
7. Добры дзень, суседзі, будзем век сябрамі. (Зваротак, членам сказа не з’яўляецца)
8. Ездавыя размахвалі лейцамі і пакрыквалі на коней. (Дзейнік)
9. Маня кожны год сеяла ў агародчыку краскі. (Дапаўненне)
10. У дзверы чуўся тук-тук-тук. (Дзейнік)

Заданне 7. Падкрэсліце дзеясловы, утвораныя суфіксальным спосабам.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Працаваць, накарміць, важнічаць, выкарыстоўваць, перадумаць, прыгажэць, гандляваць, абілеціць.

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ‘вока’.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
хоць вока выкалі	‘вельмі цёмна’
кідацца ў вочы	‘прыцягваць увагу, быць прыметным’
закрываць вочы на штосьці	‘знарок не заўважаць штосьці, пакідаць без увагі’
з вока на вока	‘сам-насам’
адвесці вочы	‘хітручы, адцягваць увагу ад чаго-небудзь’

Заданне 9. Устаноўце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: А4, Б5; В3, Г2; Д1.

Заданне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказы:

1. Аўтар верша “Вадзянік” – Максім Багдановіч.
2. Лёна Саўчанка і Грыша Міхневіч героі твора “Сябры” (А.Васілевіч).
3. Батлейка – гэта перасоўны лялечны тэатр, вядомы ў Беларусі з XVI стагоддзя.
4. Слова “Біблія” абазначае ‘кніга’
5. Галоўным героем твора У.Бутрамеева “Славутая дачка Полацкай зямлі” з’яўляецца Рагнеда.

ДАВЕДКА

да заданняў гарадскіх, раённых алімпіяд па вучэбных прадметах “Беларуская мова”
і “Беларуская літаратура”

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50

VII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Укажыце назву стравы, якую гатаваў дзядзька Антось у паэме Я.Коласа “Новая зямля”.
(Клёцкі з сокам)
2. На што паказвае марфема –ся дзеясловаў? (На зваротнасць)
3. Якія грошы абяцаў заплаціць князь гусляру за песню ў паэме Я.Купалы “Курган”?
(Дукаты)
4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “меры”:
 - аршын;
 - гарнец;
 - кантычка;
 - карэц;
 - капа.

Адказ: Аршын – мера даўжыні; гарнец – мера сыпкіх цел; кантычка – каталішкі малітвенік; карэц – самаробны кубак для піцця вады; капа – старая мера лічэння (60 штук).

6. Растлумачце фразу ‘садзіць на пасады’. (Выдаваць замуж)

Заданне 2. Падкрэсліце словы з фанетычным падаўжэннем зычных гукіў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Сьвітанне, руіны, рассыпчаты, разналессе, насенне, паўдзённы, надзрэчка, двоеўладдзе, аддзяліць.

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары е, я. Вызначце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

арнам..нт	е	б..расцянка	е
н..вопытны	я	б..змежны	я
п..нал	е	дз..сяціна	е
с..мівугольнік	я	м..тал	е
..чмень	я	сп..вачка	я

Заданне 4. Папрацуйце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5

Прыкладны варыянт перакладу. Людзі доўгі час не маглі растлумачыць многія з’явы прыроды: адкуль з’яўляецца агонь, хто стварыў горы, чаму вясну змяняе лета ... Жадаючы разабрацца ў пытаннях стварэння свету, яны складалі міфы і легенды. Ва ўяўленнях чалавека старажытнага свету ўсім незвычайным кіравалі фантастычныя

істоты, у чымсьці падобныя на чалавека. Гэтыя істоты валодалі асаблівай сілай, маглі быць гіганцкага росту або зусім малосенькімі, мець хвост або крылы.

Заўвага! Пры правярцы задання варта ўлічваць арфаграфічныя, граматычныя і іншыя памылкі. За кожную з іх рэкамендуецца здымаць 0,1 бала.

Заданне 5. Вызначце разрад прыметнікаў у прапанаваных словазлучэннях і запоўніце табліцу.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

Яксныя	Адносныя	Прыналежныя
Залатыя рукі	Жалезны цвік	Мядзведжы бярог
Лісіны характар	Залаты пярсцёнак	Лісіны хвост
Мядзведжая паслуга	Ільняная сукенка	Курыная нага
Жалезная воля		

Заданне 6. Вызначце сінтаксічную функцыю фразеалагізмаў (графічна падкрэсліце).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Сыны і дачкі выйшлі ў людзі, ляглі далёка іх шляхі, і шкадаваць ніхто не будзе ўтульнай бацькавай страхі. (С.Гаўрусёў) (**Выказнік**)
2. Сцепаніда зазірнула наўкосць у адзін бок двара, у другі – нідзе не відно было ні душы. (В. Быкаў) (**Дапаўненне**)
3. Што-што, а пра гэта вяселле злыя языкі разнясуць па ўсёй акрузе (В. Блакіт) (**Дзейнік**)
4. Загадалі, каб ён на адной назе даставіў тэлеграму. (**Акалічнасць**)
5. З гэтым лёгкаім на нагу чалавекам яны шмат прайшлі дарог. (**Азначэнне**)

Заданне 7. Падкрэсліце словы, у якіх правільна вызначаны канчатак.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Будавацца, малююць, прачытаўшы, вучыцца, пони, прыгожая, бацькаў, палетняму, грэлася, вывучаны, халодна.

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ‘галава’.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
Вылецець з галавы	‘зусім забывацца’
Павесіць галаву	‘даходзіць да моцнага адчаю, адчуваць душэўнае хваляванне, маркоціцца’
Галава садовая	‘нездагадлівы, няўважлівы, рассеяны чалавек’
Садзіцца на галаву	‘поўнасьцю падпарадкаваць сабе, сваёй волі каго-небудзь’
Адкруціць галаву	‘забіць, знішчыць’; ‘строга пакараць’

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: А 3; Б 1; В 2; Г 5; Д 4.

Задаанне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Аўтар твора “Незагойная рана” – **В. Быкаў**.
2. Двухскладовая стапа з націскам на першым складзе называецца **харэй**.
3. Галоўнай гераіняй твора З.Бядулі “На Каляды к сыну” з’яўляецца **Тэкля**.
4. Прозвішча Апалінарыя Феакціставіча з апавядання І.Навуменкі “Настаўнік чарчэння” было **Цыркуль**.
5. Паводле міфаў Старажытнай Грэцыі першым музыкам быў **Арфей**.

ДАВЕДКА

да заданняў гарадскіх, раённых алімпіяд па вучэбных прадметах “Беларуская мова”
і “Беларуская літаратура”

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Усяго
Балы	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50

VIII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Укажыце сімвал Бацькаўшчыны ў вершы М.Багдановіча “Слуцкія ікачы!”. (Васілёк)
2. Запішыце назоўнік чалавек у множным ліку (Людзі)
3. Да якога стылю адносіцца жанр рэпартаж? (Публіцыстычнага)
4. Падкрэсліце словы, якія адносяцца да тэматычнай групы “адзенне”:

- светка;
- сярмага;
- кажан;
- гонта.
- бурнос;

Світка – вопратка, пашытая з даматканага сукна; кажан – лятучая мыш; бурнос – даўгаполая з шырокімі рукавамі сялянская вопратка з саматканага сукна; сярмага – верхняе адзенне з даматканага сукна; гонта – дахавы матэрыял у форме невялікіх дошчачак, востра заструганых з аднаго боку і з пазам – з другога.

5. Адзначце, што абазначае эпітэт “калінавы” ў выразе “калінавы мост”, на якім герой беларускіх казак змагаецца са шматгаловым Змеем, ці Цмокам?

- А) На матэрыял, з якога змайстраваны;
- Б) Імя героя-пераможцы;
- Г) Дрэвы, якія растуць побач;
- В) Чырвоны колер;
- Д) Чароўную сілу.

Заданне 2. Укажыце, якія гукі абазначаюць выдзеленыя літары.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

бязмен	[з’м’]	футбол	[дб]
схема	[сх]	знікнуць	[з’н’]
на дошцы	[сц]	расчоска	[шч]
спыць	[ш]	на дарожцы	[сц]
аб’інець	[йі]	айсберг	[з’б’]

Заданне 3. У табліцы пададзены словы, у кожным з якіх прапушчаны літары о, а. Вывядзіце гэтыя літары і запішыце іх у слупку справа насупраць адпаведных ім слоў.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

м...хападобны	о	д...ўгачаканы	о
н...вамодны	а	кін...знаўства	а
св...ечасова	о	м...вазнаўства	о
сапра...н	а	п...ўдрымота	а
ф...аграфаваанне	а	пр...ціўгонны	о

Заданне 4. Папраўце перакладчыкамі. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5

Прыкладны варыянт перакладу. Захапленне роднай прыродай перадаў беларускі мастак Павел Васільевіч Масленікаў у карціне «Азёрны край». Перад намі - бязмежны абшар азёр, які быў акружаны багатай жывой расліннасцю. Нізкая лінія гарызонту вабіць удалячынь. Нездзе там шапка лесу хавае ад нас свае таямніцы. Наперадзе расквінулася возера. Лёгкая рабізна на вадзе адлюстроўвае мудрагелістыя формы пыльных аблокаў. Свежы ветрык цёплым подыхам ахутвае дрэвы ля берагоў вадаёма.

Заўвага! Пры правярцы задання варты ўлічваць арфаграфічныя, граматычныя і іншыя памылкі. За кожную з іх рэкамендуецца здымаць 0,1 бала.

Заданне 5. Спалучыце назоўнікі з лічэбнікамі.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

	чатыры	пяць
<i>Напрыклад, сын</i>	<i>сыны</i>	<i>сыноў</i>
аловак	алоўкі	алоўкаў
метр	метры	метраў
акно	акны	вокнаў
вадро	вадры	ведраў
тона	тоны	тон

Заданне 6. З прапанаваных спалучэнняў слоў выпішыце тыя, якія з’яўляюцца словазлучэннямі.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Рашаць прыклады, самы цікавы, рашаць правільна, рашаць і запісваць, давайце сустрэнемся, дзяўчынка рашае, рашае каля дошкі, абапал дарогі, хтосьці з нас, буду працаваць, цяжкая задача.

Заданне 7. Устанавіце адпаведнасць паміж словамі і іх марфмнай будовай.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: А 4; Б 5; В 3; Г 2; Д1.

Заданне 8. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ‘рукі’.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ)

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
Залатыя рукі	‘хто-небудзь вельмі ўмелы і здольны ў сваёй справе чалавек’
Распускаць рукі	‘біцца, збіваць каго-небудзь’; ‘чапаць, абдымаць каго-небудзь, дазваляць сабе празмерныя вольнасці’
Апускаць рукі	‘станавіцца бяздзейным, бязвольным, страчваць жаданне займацца чым-небудзь’
Рукі не падымаюцца	‘у каго-небудзь не хапае рапучасці ўдарыць, забіць каго-небудзь’; ‘не хапае рапучасці зрабіць што-небудзь’
У адны рукі	‘адной асобе (прадаваць, адпускаць, даваць)’

Заданне 9. Устаноўце адпаведнасць паміж сутнасцю літаратурных паняццяў і тэрмінамі, якія ім адпавядаюць. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад, А3, Б2, В1, Г5, Д4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Адказ: А 3; Б 4; В 2; Г 1; Д 5.

Заданне 10. Закончыце выказванне.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Твор У.Караткевіча “Паром на бурнай рацэ” расказвае пра гістарычныя падзеі (паўстанне 1863-1864 гадоў пад кіраўніцтвам Кастуся Каліноўскага).
2. У апавесці В.Быкава “Жураўліны крык” кандыдатам мастацтвазнаўства быў (Фішар).
3. Твор Р. Барадзіна “Трэба дома бываць часцей” адносіцца да роду літаратуры (Лірыка).
4. Мульцік, Гастрыт, Ганна – героі твора А. Дударова (“Вечар”).
5. Рэфрэн – гэта (слова, радок ці некалькі радкоў, якія паўтараюцца пасля кожнай страфы верша).